

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені В.Н. КАРАЗІНА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Член комісії з реорганізації УПА,

Ректор

Денис КОВАЛЕНКО

10 квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДЛЯ НАВЧАННЯ
НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ
НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Програму складено відповідно до освітньо-професійних програм підготовки магістрів за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Відповідно до Правил прийому до аспірантури особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в дипломі магістра (спеціаліста), рішенням Приймальної комісії призначається додаткове вступне випробування зі спеціальності.

Додаткове вступне випробування проводиться предметною комісією зі спеціальності за затвердженим розкладом.

Мета додаткового вступного випробування – виявити рівень володіння вступниками досягненнями світової цивілізації в галузі педагогічної науки; володіння категоріями педагогіки, основами теорії навчання та виховання, системними основами педагогіки та методами науково-педагогічних досліджень.

Завдання додаткового вступного випробування для вступу на освітньо-наукову програму «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» підготовки фахівців ступеню доктор філософії (PhD) сформовано на основі змісту навчального матеріалу за основними розділами педагогіки: «Загальні основи педагогіки», «Історія педагогіки», «Теорія і методика виховання», «Теорія і методика навчання» «Системні основи педагогіки» та «Методологічні основи педагогіки».

Вступник, який не склав додаткове вступне випробування зі спеціальності, до участі в наступних вступних випробуваннях та у конкурсному відборі не допускається.

Характеристика завдання

Випробування складається у письмовій формі.

Екзаменаційний білет складається з трьох блоків завдань.

Час виконання завдання 2 год.

В екзаменаційних роботах не допускаються будь-які умовні позначки, що б розкривали авторство роботи. Вступник зазначає прізвище тільки у визначених для цього місцях. Не допускається робити будь які помітки на екзаменаційних білетах.

Чернетки екзаменаційних робіт не перевіряються.

Під час проведення випробувань забороняється користуватись електронними приладами (зокрема калькуляторами, мобільними телефонами та ін.), підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами.

ОСНОВНІ РОЗДІЛИ

РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

1. Поняття про педагогіку як науку та її основні категорії.
2. Взаємозв'язок педагогічної теорії та педагогічної практики.
3. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
4. Фактори розвитку особистості та їх взаємозв'язок.

5. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.
6. Освітній процес як цілісна система.
7. Функції педагога та основні вимоги до нього.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

1. Донауковий період розвитку педагогіки.
2. Виникнення педагогіки як науки.
3. Розвиток педагогічної думки в середні віки.
4. Педагогічні засади епохи Відродження.
5. Педагогічні ідеї Я. А. Коменського.
6. Педагогіка епохи Просвітництва.
7. Історія української педагогіки.
8. Педагогічна концепція А. С. Макаренка.
9. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського.
10. Основні сучасні тенденції трансформації освіти.

РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

1. Виховання як провідний фактор розвитку та формування особистості.
2. Суть процесу виховання.
3. Проблема мети виховання у сучасній педагогіці.
4. Основні принципи виховання.
5. Зміст виховання в сучасних умовах.
6. Поняття про методи, форми та засоби виховання.
7. Технологічний підхід у вихованні.
8. Інноваційні концепції виховання.

РОЗДІЛ 4. ДИДАКТИКА

1. Поняття дидактики.
2. Основні категорії дидактики.
3. Психолого-педагогічні засади освітньої діяльності тих, що навчаються.
4. Поняття про процес навчання.
5. Система дидактичних принципів.
6. Загальне поняття про зміст освіти в сучасних умовах.
7. Форми організації навчання.
8. Типологія уроків.
9. Загальне поняття про методи навчання.
10. Класифікація методів навчання.
11. Види навчання.
12. Контроль та оцінювання результатів освітньої діяльності тих, що навчаються.

РОЗДІЛ 5. СИСТЕМНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

1. Поняття педагогічної системи.
2. Структурні компоненти педагогічної системи.
3. Процес функціонування педагогічної системи.
4. Реалізація системного підходу до освіти України.
5. Структура освіти України.

РОЗДІЛ 6. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

1. Загальне поняття про методологію педагогіки.
2. Рівні науково-педагогічного дослідження.
3. Методика проведення конкретного педагогічного дослідження.
4. Науковий апарат педагогічного дослідження.
5. Основні етапи дослідження.
6. Методологічні принципи педагогічних досліджень.
7. Логіка педагогічного дослідження.
8. Програма педагогічного експерименту.
9. Критерії й система діагностичного інструментарію.
10. Методи дослідження.
11. Емпіричні методи педагогічного дослідження.
12. Теоретичні методи педагогічного дослідження.
13. Математичні й статистичні методи педагогічного дослідження.

Критерії оцінювання

Відповідь на питання оцінюється по прийнятій бальній системі з виставлянням бала від 0 до 100:

– бал 35-59 виставляється при принципово невірному підході до розв'язання завдання;

– бал 60-73 виставляється, якщо надана не повна відповідь на запитання, або відповідь містить значні помилки;

– бал 74-82 виставляється при повній відповіді, але з наявністю незначних неточностей і несуттєвих помилок;

– бал 90-100 виставляється при повній, правильній і обґрунтованій відповіді на запитання.

Кожен білет складається з трьох питань, відповіді на які надаються окремо. Оцінка знань визначається на основі округленого середнього арифметичного бала, отриманого вступником за відповіді на кожне питання екзаменаційного білету.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Список рекомендованих джерел

1. Акімова О. В. Історія педагогіки (у мнемокартах і таблицях) / О. В. Акімова, О. В. Волошина. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 112 с.
2. Анєнкова І. П. Педагогіка: навч. посіб. / І. П. Анєнкова, М. А. Байдан, О. А. Горчакова, В. М. Руссол: – Львів : «Новий Світ 2000», 2020. – 567 с.
3. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підруч. / Л. В. Артемова. – Київ : Либідь, 2016. – 420 с.
4. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання – нова освітня філософія / І. Д. Бех // Позакласний час. – 2019. – № 4. – С. 42–54.
5. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу. – Київ : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
6. Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
7. Васюк О. В. Історія педагогіки та освіти в Україні : підруч. / О. В. Васюк. – Київ : ЦП «Компринт», 2019. – 519 с.
8. Вітвицька С. С. Компаративний аналіз моделі ступеневої педагогічної освіти Великобританії та України // Проблеми освіти: зб. наук. праць. – Спецвипуск. – Вінниця – Київ, 2015. – С. 17–22.
9. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – Київ : Академвидав, 2012. – 616 с.
10. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методичні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ–Вінниця : ТОВ фірма «Пранер», 2010. – 308 с.
11. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2015. – 304 с.

12. Завгородня Т. К. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. / Т. К. Завгородня, Л. М. Прокопів, І. В. Стражнікова. – Івано-Франківськ, 2014. – 160 с.
13. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Л. В. Задорожна-Княгницька. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 364 с. – Режим доступу: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2111/1/np_istoria_pedagogiky.pdf.
14. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах / І. В. Зайченко. – Кн. I: Історія зарубіжної педагогіки. – 2014. – 624 с.
15. Історія освітніх виховних систем : навч. посіб. / уклад. М. О. Давидюк. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. – 156 с.
16. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва / В. Кравець. – Тернопіль : Світло, 2015. – 409с.
17. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Г. Кучерявий. – Київ : Слово, 2014. – 440 с.
18. Левківський М. В. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. / М. В. Левківський. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 190 с.
19. Левківський М. В. Історія педагогіки: підруч. / М. В. Левківський, Д. І. Пащенко. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 380 с.
20. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стемахович, Д. Т. Федоренко. – Київ : Знання, 2016. – 448 с.
21. Малафіїк І. В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. В. Малафіїк. – Київ : Слово, 2015. – 630 с.
22. Мартіросян Л. А. Передумови становлення вищої освіти у Європі / Л. А. Мартіросян // Вісн. СНУ ім. Л. Українки. Сер. «Педагогічні науки». – 2013. – № 8. – С. 8–14.
23. Марушкевич А. А. Педагогіка (у структурно-логічних схемах та таблицях): навч. посіб. / А. А. Марушкевич, Є. С. Спіцин, Н. В. Кошечко. – Київ : Компрінт, 2020. – 90 с.
24. Мельничук С. Г. Педагогіка (Дидактика) : навч. посіб. / С. Г. Мельничук – Кіровоград : РІК-Медіа, 2016. – 176 с.
25. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол: Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 248 с.
26. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.
27. Національний освітній глосарій : вища освіта / уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / за ред. В. Г. Кременя. Київ : 2014. – 100 с.
28. Педагогічна майстерність : підручн. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. – Київ : Вища шк., 2004. – 422 с.
29. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. – Харків : ОВС, 2016. – 224 с.
30. Проніков О. К. Історія педагогіки: курс лекцій / О. К. Проніков. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 440 с.

31. Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 443 с.

32. Krasnyukova E. S. Historiography of the problem of the so'cial bringing up of children at the orphanage establishments of the Crimea in the middle of the XIXth and at the beginning of the XXth centuries in the contemporary period / E.S. Krasnyukova // Global competition on the markets for labor, education and inno' vations: research articles, B&M Publishing, San Francisco, Califor'nia, 2013. – P. 127–134.

33. Radkevych V. Vocational education and training and vocational teacher education system in Ukraine: A path and so'cial cohesion. / V. Radkevych, G. Romanova, M. Artiushyna, O. Borodienko // Improving Teacher Education for Applied Learning in the Field of VET. Waxmann, 2018. – P. 134–160.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

3. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Закон України «Про фахову передвищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

5. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0998290-04#Text>.

6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Портал знань – відкриті навчальні матеріали, дистанційне навчання, дистанційне тестування знань, вільний доступ до навчальних курсів різної тематики, освітні ресурси з інформаційних технологій, програмування, проєктування програмного забезпечення: <http://www.znannya.org>.

8. Сайт дистанційної освіти УІПА. Режим доступу: <https://do.uipa.edu.ua/>.

9. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка: <http://korolenko.kharkov.com/>.

Голова предметної комісії,
доктор педагогічних наук, професор

Наталія БРЮХАНОВА